

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Iure Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De Clericis non residentibus. Consilium CCVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98691](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98691)

exigi non debet, sed civili modo intelligenda est, Archid. in c. Licet canon nu. 5. vers. sub residentia de elect. lib. 6.

De Clericis non residentibus.

SYMMARIVM.

Residentia in beneficio.

1. Excipere de iure fisci tertius non potest.
2. Ius patronatus an ad fiscum transeat confiscatis bonis.
3. Beneficia simplicia an residentiam requirant.
4. Scholares beneficiarii residere non tenentur.

CONSILIUM CCV.

SIN E magno labore eximi possunt scrupuli, quibus conscientias suas gravare videntur Venerabiles D. Decanus & Capitulum Collegiæ Ecclesiæ Sanctæ Barbaræ Culenburghensis, circa præsentationem & institutionem M. Henrici Cuyck in & ad capellaniam seu Vicariam S. Antonij in dicta Ecclesia collegiata fundatam per Dominum Gasparem Dominum in Culenburgh novissimè vacantem ex simplici resignatione Antonij Cuyck fratris sui facta ad manus D. Florentij de Culenburgh. Nam quod ad priorem questionem attinet, an Dominus Florentius eo tempore, quo contracto crimine laicæ Majestatis, fines ditionum Regiæ Majestatis excessit, jure patronatus uti, & utendo prædictam resignationem admittere, ac dictum M. Henricum præsentare poterit, idemque M. Henricus ex hujusmodi præsentatione, per dictum Capitulum admitti & in prædicta Vicaria institui poterit; dicimus quod præfati Domini hunc scrupulum sibi facere non debeant, quamdiu alius potentior jure munitus non comparet, neque dicto M. Henrico questionem aut controverfiam super ita Vicaria excitare: * cum regula generalis sit, quod de jure fisci tertius nec excipere nec movere questionem possit, l. his consequenter D. Famil. eccles. & ibi gloss. in verb. non perimere; dictoque Capitulo sufficere debeat, quod apud præfatum D. Florentium ejusque majores ius patronatus ex fundatione fuerit, & illius vigore novissimus possessor hoc beneficium obtinuerit: quia in hujusmodi præsentationibus & institutionibus ultimus status beneficii attenditur, l. Consultationibus de iure patron. * Deinde communior & frequentior est Doctorum, Felin. Decius & alij in c. Quanto de iud. & in pastoralis §. rursus de re iud. Marian. Socinus nep. conf. repositus a Magistro vol. 2. Laër Hieron. Gigas in tract. de crim. laicæ Majest. Rubr. de pan. committ. crim. laicæ Majest. quest. 4. opinio, quod confiscatis bonis alicujus, ius patronatus Ecclesiasticum ad fiscum secularem non transeat; cum ad fiscum vigore universalis confiscationis non transeant ea hæredes extraneos non sunt transmissibilia; quia fiscus pro extraneo hærede est, Bart. Bal. & alij in l. 1. C. de bon. que lib. Quod in proposito indubitatum videtur, ob id quod ius patronatus non cohæreat dominio aut Comitatu de Culenburgh, sed sit merè personale, reservatum ipsi Gaspari fundatori & ejus successoribus. Ita enim sonant verba fundationis Zoo sullen wy ofte onse naecomelighen, &c. hoc est, tunc nos vel nostri successores, &c. Ita quod sit separa-

tio bonorum, & ius patronatus tunc, cum ius patronatus bonis non cohæret; & sic bonis transcurrentibus ad fiscum, ius patronatus manet apud eum, qui confiscationem passus est, vel potius dormit, si non exstinguitur, Ecclesia manente liberâ, Decius in d. c. Quanto, & in l. 2. nu. 2. C. de ius vocan. dum sic merè personale est; atque inde transit ad sequentem generationem, mortuo eo, qui confiscationem passus est, quando etiam successoribus reservatum est, Socinus d. conf. 51. Marc. Mantua conf. 5. v. scripturis.

Quoad alteram questionem, dubitatio nulla est, quin patronus sic conferre, & conferendo super promotione ad sacerdotium, & residentia personali dispensare poterit; quia eam potestatem sibi & suis successoribus reservavit fundator; prout reservare potuit: tunc cum simplex sit beneficium, quod personalem residentiam nisi ex fundatione non requirit de generali consuetudine totius mundi, relin. in c. Dicitur de scriptis Alex. conf. 1. nu. 3. vol. 7. Bernard. Diaz. in praxi crim. can. cap. 52. Unde cum fundator ipse eam necessitatem residendi & promovendi imposuerit, reservata sibi potestate relaxandi, dubium non est, quin relaxare poterit, quia eam legem suæ liberalitati dixit, l. ea lege C. de condit. ob caus. dator, ejus enim est solvere, cujus est ligare, l. Eius est de reg. jur. l. Si puella de spons. tunc De quo interposito minus dubitandum, ob id, quod ex legitima & legitimè probata causa, sit facta hæc relaxatio & dispensatio, videlicet ob continuationem studij in Universitate approbata: ob quam causam relaxatur generaliter necessitas residentie in beneficio, etiam m. tempore institutionis is qui beneficium obtinet, juraverit residere, c. Cum ex eo de elect. lib. 6. c. Ex parte tua de cleric. non resident. c. ult. De magistris. Fred. de Senis confil. 246. De iure communi, Oldrad. confil. 220. Supposita. De quo hic minus hæsitandum, quod Universitas Lovanienfis, in qua M. Henricus studij causa degit, specialia habet privilegia de non promovendo ad sacros ordines, & de fructibus percipiendis in absentia propter studium. Proinde tota conscientia possunt Venerabiles DD. hanc institutionem semel per eos legitime factam, suo loco relinquere.

De Clericis non residentibus.

SYMMARIVM.

Residentia parochorum. Abbas certæ Ecclesiæ obligatus providere de Rectore, an captivum ab hoste Rectorem redimere teneatur. Abbati an recte decimarum solutio negetur, ob non residentiam pastorem ab eo præfetti.

1. Parochus Ecclesiæ an in periculo residere teneatur.
2. Distributiones quotidiana aliquando etiam absenti præstandæ.
3. Pestis causa an Parochus Ecclesiam deferere possit.
4. Abbas Religiosum Ecclesiæ alicui præficere obligatus excusatur ex causa impossibilitatis vel periculi.
5. Parochiani suo Parocho defensionem debent, alioqui excusatur a residentia Parochus.
6. Exceptio loci non tuus.
7. Decima absenti ex causa Parocho an recte denegentur.

CON-

CONSILIVM CCVI.

PRo parte Reverendi D. Abbatis Monasterij Parenfis, ordinis Præmonstratensis, duæ sequentes proponuntur quæstiones: prior, utrum Abbas aliquis, qui de Rectoribus tenetur providere varijs Ecclesijs, teneatur illis providere suo & monasterij sui periculo, ita ut etiam Pastores cogatur liberare, si capiuntur; maxime cum ex decimis Abbas vel Conventus toto decennio nihil receperit, nec intra decennium (ultra competentiam Pastori debitam) vix aliquid sit recepturus; eo quod fabrica Ecclesiæ reparanda sit, & campana decimalis comparanda? Posterior, utrum subditi, quando Pastores secure residere non possunt, licite negent decimas; cum ex decimis Ecclesiæ suo tempore reparandæ sint & campanæ comparandæ.

Ad utriusque quæstionis resolutionem hoc imprimis præmittendum, * Rectorem Ecclesiæ alicujus parochialis non cogi ad residentiam in sua Ecclesia, si residendi non sit securitas; ut non est, dum sine periculo vitæ in loco subsistere non potest: in eo enim consistit corporalis necessitas, quæ excusat à residentia, c. 1. De Cleric. non resid. sub fin. lib. 6. Qui igitur ob bellum residere non potest, propter periculum vel mortis vel captivitatis, quæ sæpe morte ipsa durior est, non potest moneri aut cogi, ut residat; & si monitus non venit ad residentiam, eo nomine Ecclesiā privari non potest. Esset enim, ut eleganter respondit Baldus, *consil. 357. Injustissima* vol. 2. hujusmodi privatio non tantum injustissima, sed etiam nullissima; cum non cogatur quis ire ad locum notoriè non tutum, aut de periculo suspectum, c. Ex parte de appel. multo minus cum presenti & certo periculo conjunctum; ideoque nec sub pœna privationis ad residentiam in tali corporali sive impedimento sive necessitate faciendam requiri aut moneri non possit: quia talis necessitas & impedimentum excusat, c. Relatum c. Inter quatuor De cler. non resid. sic quoddam taliter absenti seu ex causa non residenti, solvendi sint integri fructus sui beneficii, & perinde decimæ, ut alię obventiones; * imò, ut plerique volunt, etiam quotidianæ distributiones; ob id, quod huic beneficio imputari non possit nec debeat, cur non residat, dum commodè sine periculo vitæ non potest, ut eleganter & ex bonis rationibus responderunt Ioannes Calderinus, *consil. 17. An Canonicus tit. De preben. & Fredericus de Senis, consil. 246. De iure communi vers. item. Si infirmitas*. Habetur enim is pro residente, qui residere paratus est; sed ex probabili impedimento facti residere non potest, Bald. d. consil. 357. † Et quamvis plerique putent in periculo peccatis fugam Parocho pro conservatione vitæ suæ non esse permissam, saltem non aliter, quam si vicarium temporalem pro se constituat, si modò aliquis inveniri possit, ne divinum officium fraudem patiatur; nihil tamen id in contrarium movere potest, ob id, quod hoc peccati periculum non tantum ipsi Parocho, sed etiam ipsi parochianis subditis sit commune & æque periculosum: quod non est in hoc impedimento belli intestini; in quo quæ hostilitatem exercent, rusticis passim parcunt, & clericis sacerdotibusque præsertim religiosis seu

monachis nimis sunt infensi; utpote hæretici & omnis religionis hostes; quod (prohdolor) rei experientia docet: cum alioqui tanta sit difficultas in inveniendis vicarijs, ut veris Pastoribus. Sic quod hoc impedimentum non tantum à residentia personali excuset, verum etiam à necessitate constituendi vicarium: satis enim est Parochum in utroque impediri, ut ex impedimento sic excusari omnino debeat, & nihilominus decimas & alios beneficii fructus percipere, Per. de Vbaldu in tit. de canonica Episcop. & Paroch. portione in sext. c. princip. quæst. 12. Ioan. Bapt. Ferrer. consil. 173. Quarta Canonica nu. 4. And. Barbar. consil. 87. Visi punctu n. 2. §. vol. 4. Paul. Paris. consil. 32. Licet regulariter nu. 19. vol. 2.

Quæ cum ita se habeant, manifestum evadit, quod Abbas, ad cuius curam & sollicitudinem pertinet ex suis Monachis alicui curata Ecclesiæ ad curam animarum exercendam providere, possit ex hac difficultatis, imò impossibilitatis causâ excusari à provisione de personali residentia sui Monachi: cum ex aperta juris dispositione, *cleni. ne in agro §. Sane prioratus, & ibi gloss. in verb. causa rationabilis de statu monach.* permittatur Prælati suos Religiosos alicui Ecclesiæ præfectos domi in suo monasterio retinere tunc cum propter hostilitatem aut aliam rationabilem causam residentia Religioso de facto vel impossibilis est, vel nimis incertissimo & instanti periculo posita; præsertim in tali hostilitate, c. Pastoralis 7. q. 1. quæ cum omni immanitate, truculentia, & tyrannide exercetur in Christos domini sacerdotes, maxime Religiosos seu Monachos, cum summo illorum opprobrio, Baldus d. consil. 357. per abductionem in captivitatem; in qua quod levissimum & tolerabilissimum expectare possunt, est, quod d se & vitam suam pretio exorbitante redimere possint; cui cum ipsi Religiosi pares esse non possint, utpote quibus proprii nihil est. c. Cum ad monasterium de statu monach. c. Reprehensibilis sub finem de appel. redemptionis necessitas recidit ad Abbatem, si suum Religiosum salvum esse velit: cui periculo ob id Abbas merito se subtrahere potest, retinendo domi suæ suum Religiosum.

Proinde si subditi suum Pastorem, non obstante hostilitate, apud se residere velint, ad exhibitionem divini cultus & sacramentorum, ut milites suum ducem, l. Omne delictum §. qui propositum D. De re milit. ita hi suum Pastorem adversus huiusmodi pericula protegere & tutum servare debent: si id non possunt, quia forte vi majori resistere nequeat, quemadmodum ipsi à resistantia excusantur, ita & hic Pastor seu Vicarius perpetuus à residentia excusari debet; & quidem sine ullo suo suique Abbatis damno aut præiudicio, quoad perceptionem decimarum, & aliorum fructuum, ex causis superioris adductis. Quare si parochiani persistere volent in petitione personalis residentie, debebunt in se periculum captivitatis & redemptionis ex illa suscipere, & in eum finem sese Abbati & Religioso specialiter obligare, ac per idoneam cautionem indemnitate prospicere: cum alioquin in juris veritate Religiosus invitatus cogi non posset se credere aut committere fragilitati cuiuscumque cautionis vel etiam salvi conductus seu salva guardia, c. Accedens Vt lite non contest.

6. Et si enim in formali bello ex iure gentium huiusmodi salvis conductibus stari & debeat & soleat, & sic mediante ea cautione locus non tutus possit fieri tutus, ad removendam allegationem & exceptionem loci non tuti, *Ant. de Butrio in c. Ex parte de appellat.* id tamen in hoc infestissimo intestino bello, sive potius rebellionem, dici non potest, apud hoc genus hominum, quorum in Ecclesiasticorum ordinem conspiratum & exitiale est odium, à quo nulla cautio potest Religiosum in aperto pago & hostibus expósito residentem, cautum & securum facere, ut recte tradidit Philippus Decius, *in d. c. Ex parte nu. 6. lo. Ferrerius consil. 31. In casu proposito nu. 22.* Sic quod extrema necessitas hanc rem ed red gat, ut si subditi seu parochiani suum Pastorem apud se residere & continuo praesentem habere velint, debeant defensionem, & indemnitate ut minimum & Domino Abbati & ejus Religioso adversus ista praesentissima vitae pericula promittere & praestare; & Religiosum sub confidentia huiusmodi cautionis non per coactionem, sed per preces ad residentiam inducere; quia ex juris potestate nulli cautum, cum nulla sufficiens inveniri possit, le invitum committere non cogitur, *in d. c. Accedens.*

7. Vnde illud etiam satis percipitur, quod alteram quaestionem contingit, subditos ob temporalem hanc absentiam, quae ex causa tam legitima & urgente contingit, non posse Domino Abbati decimas recusare, quae iure praedij velut debitum ex iure divino omnino debentur; quas etiam si subtrahere & denegare possent nolenti residere, aut non curanti, ut Vicarius perpetuus resideat (nam hoc facere possunt, *Paulus de Casiro consil. 38. Dico dictum vol. 1.*) non tamen perinde id possunt, dum sic inevitabili aut inemendabili impedimento impeditus est, ex rationibus superius deductis.

Quas quidem rationes quoad Dominum Abbatem intendunt etiam aliae circumstantiae superius propositae de onere sartorum tectorum; de contributione ad reparationem Ecclesiae, quae jam omnino ex incendio hostium conflagravit; item de onere campanae per hostes ablatae; item de interfectione Religiosi ex ipsidem decimis: quae omnia non tantum praesentem & momentaneam, sed etiam futuram & successivam habent causam; ut merito pro illis supportandis decimae praestari debeant: quae pro praeteritis annis, deserta omni cultura, vel nullae vel exiguae fuerunt, & in praesenti repetita quorundam tantum agrorum cultura, non admodum magnae sunt, nec multo majores aliquot annis futurae erunt: stante semper ratione superius deducta, quod haec sive impossibilitas, sive inextricabilis difficultas residendi, pro voluntaria aut culposa absentia reputari non possit, sed pro residentia haberi debeat, *Bald. d. consil. 357. Paul. Parisius d. consil. 82. vol. 4.*

De Clericis non residentibus.

S V M M A R I V M.

Distributiones quotidianae.

1. Seu particula potestas.
2. Necessitas corporalis quae dicitur?
3. c. 1. De cler. non resident. lib. 6. intellectum.

4. Affectatio improbat.
5. Iusta causa quae distributionum in absentia percipiendarum?
6. Capituli cognitio est de causis distributionum in absentia percipiendarum.
7. Statuto fieri non debet, quod consuetudine non potest.
8. Consuetudo ut Canonici ex absentia reversus triduo postea adhuc à divinis officiis abesse, irrationabilis.
9. Distributiones quotidiana manuales sunt.

CONSILIUM CCVII.

EX ordine respondendo ad quaestiones ex parte Capituli Cathedralis Audomarensis propositas, respondemus primum ad id, quod primo loco quaeritur, quo sensu accipienda sint verba Bonifacianae constitutionis, *in c. 1. De cler. non resid. lib. 6.* per quam abolita, quae vultis locis tunc irrepserat, consuetudine, de quotidianis distributionibus dandis praesentibus seu residentibus in loco sui beneficii, etiam divinis officiis non intersint, permixta est earundem quotidianarum distributionum perceptio his residentibus, quos infirmitas seu iusta & rationabilis corporalis necessitas, aut evidens Ecclesiae utilitas ab hac interfectione necessitate excusat; quid scilicet contineatur appellatione iusta & rationabilis corporalis necessitatis? Quaestiois causam nasci ex antecedente conjunctione adjecta mentione infirmitatis, & illi subiuncta particula seu: quia haec dubitationem facit, an in proposito particula ista potestatem habeat explicandi ac declarandi, seu exponendi, ut saepe, *Clem. 1. De vita & honest. cleric. an verò ampliandi & augmentandi, ut interdum, praesertim in favorabilibus, l. Si quis ita & ibi Bartol. De auro & argento leg.* Et inde dubitari contingit, an alia iusta & rationabilis corporalis necessitas huic sive exceptioni, sive excusationi locum faciat, quam quae causatur ex infirmitate; & an quavis infirmitas id mereatur, etiam illa, quae corporalem necessitatem non habet?

Equidem infirmitas & languor beneficiati saepe esse potest sine rationabili necessitate corporali, hoc est quae non impediatur interfectionem in divinis officiis; cum scilicet morbus aliquis est, qui fonticus non est, quique impedimento non est, quod minus, qui eo laborat, superesse possit omnibus negotiis; ut est levis febricula, aut etiam inveterata quartana, *l. Quaesitum De re ind. l. Morbus fonticus De verb. significat.* Possit etiam contra esse iusta rationabilis corporalis necessitas, quae ex nulla infirmitate vel adversa valetudine, sed in bona valetudine sit; ut est cum tempestate, vi fluminis, captivitate apud hostes aut latrones, vel etiam metu & periculo hostilitatis quis venire aut adesse impeditur, *l. 2. §. si quis iudicio, l. Sed etsi quis §. illud sciendum D. Si quis cautionib.* Verius est non expolitivam aut declarativam & sic restrictivam significationem in hoc articulo facere hanc particulam seu, sed amplificativam & augmentativam, *Did. Covarr. Variar. resolut. lib. 2. c. 5. nu. 10. Alex. consil. 193. ex themate vol. 2.* ut non tantum infirmitas, sed quaecumque alia iusta & rationabilis corporalis necessitas faciat exceptionem & excusationem; praesertim quia ponitur inter speciem & genus; seu inter